

ENGELLİ EMEKLİLİK DAYANIŞMA DERNEĞİ (EMED)

GÖRÜŞ BİLDİRİMİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ RAPORU

7538 Sayılı Kanun Sonrası Engelli Emekliliğinde Ortaya Çıkan Hak Kayıpları

Haziran 2026

Adil • Eşit • Ulaşılabilir Haklar

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor, **15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun** sonrasında engelli çalışanlar ve engelli emekliler üzerinde ortaya çıkan hak kayıplarını ortaya koymak amacıyla Engelli Emeklilik Dayanışma Derneği (EMED) tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye'de yaklaşık **45 yıl boyunca uygulanan** vergi indirimi yoluyla engelli emekliliği sistemi, milyonlarca çalışanın çalışma hayatını planlarken esas aldığı hukuki güvence mekanizmalarından biri olmuştur. **Özellikle 1 Ekim 2008 tarihinden önce sigortalı olan bireyler, çalışma hayatlarına başlarken ve yıllarca prim öderken hangi şartlarda emekli olacaklarını bilmekteydi.**

Bu kişiler;

- Sağlık kurulu raporlarını almış,
- Vergi indirim belgelerini edinmiş,
- Çalışma hayatlarını bu sisteme göre planlamış,
- 15 ila 30 yıl arasında çalışmış,
- 3.600 ila 7.400 gün arasında prim ödemiş,
- Emeklilik hakkını kazanmış veya kazanmaya çok yaklaşmış kişilerdir.

Buna rağmen 15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren düzenleme ile herhangi bir geçiş süreci tanınmadan sistem değiştirilmiş ve çok sayıda kişi emeklilik hakkını kaybetme riskiyle karşı karşıya bırakılmıştır.

Raporda incelenen vakalar göstermektedir ki;

- Bazı kişilerin emekli aylıkları kontrol muayeneleri sonucunda kesilmiş veya kesilme tehlikesi doğmuştur.
- Bazı kişiler emekliliğe yalnızca birkaç gün veya ay kala sistem değişikliği nedeniyle emekli olamamıştır.
- Bazı kişiler SGK tarafından kendilerine verilen emeklilik tarihine güvenerek çalışma hayatlarını planlamış ancak yeni düzenleme nedeniyle bu beklentileri ortadan kalkmıştır.
- Kanseri, lösemi, ağır uyku apnesi, ileri kalp hastalıkları, akciğer kaybı, uzuv kaybı ve ciddi ortopedik rahatsızlıklara sahip bireyler “çalışma gücünü kaybetmemiş” kabul edilerek uzun yıllar (sağlıklı bireyler gibi 58 ila 60 yaşına kadar) çalışmaya zorlanmaktadır.

Raporun temel sonucu şudur:

İncelenen vakalar malulen emeklilik talep eden kişiler değildir. Bu bireyler, uzun yıllar çalışmış, yüksek miktarda prim ödemiş ve engelli yaşlılık aylığı hakkını kazanmış veya kazanmaya çok yaklaşmış kişilerdir. Bu nedenle engelli yaşlılık aylığı sistemi ile malulen emeklilik sisteminin aynı kriterlere tabi tutulması hakkaniyet ve sosyal güvenlik ilkeleri açısından ciddi sorunlar doğurmaktadır.

Bu rapor kapsamında incelenen durumların, hukuki güvenlik ilkesi, haklı beklenti ilkesi, sosyal güvenlik hakkı, sağlık hakkı ve engelli bireylerin korunmasına ilişkin ulusal ve uluslararası yükümlülükler açısından değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

İNCELENEN VAKALAR	
	12 GERÇEK VAKA
	15-30 YIL ÇALIŞMA SÜRESİ
	3.800 - 7.400 GÜN PRİM
	KANSER, LÖSEMİ, KALP HASTALIĞI, UZUV KAYBI
	EMEKLİLİĞE 1 GÜN - 4 AY KALA HAK KAYBI

BU RAPORDA YER ALAN KİŞİLER MALULEN EMEKLİLİK TALEP EDEN BİREYLER DEĞİLDİR.

15 İLA 30 YIL ARASINDA ÇALIŞMIŞ VE BİNLERCE GÜN PRİM ÖDEMİŞ ENGELLİ ÇALIŞANLARDIR.

2. EMED HAKKINDA

Engelli Emeklileri ve Emekçi Engelliler Derneği (EMED)

KURULUŞ AMACI

7538 sayılı Kanun sonrasında ortaya çıkan hak kayıplarını görünür kılmak, engelli çalışanların ve engelli emeklilerin sosyal güvenlik haklarını korumak ve kamuoyunda farkındalık oluşturmak amacıyla kurulmuştur.

MİSYONUMUZ

Engelli çalışanların ve emeklilerin haklarını savunmak

Hukuki güvenlik ve kazanılmış hakların korunmasına katkı sunmak

Mağduriyetleri belgelemek ve görünür kılmak

Çözüm önerileri geliştirmek ve ilgili kurumlarla paylaşmak

VİZYONUMUZ

Engelli bireylerin çalışma hayatı ve sosyal güvenlik sisteminde öngörülebilir, adil ve sürdürülebilir haklara sahip olduğu bir yapının oluşmasına katkı sunmak.

EMED ÜYE PROFİLİ

- ✓ Kanser hastaları
- ✓ Diyabet hastaları
- ✓ Kalp ve damar hastaları
- ✓ Solunum sistemi hastaları
- ✓ Uzun kayıplı bulunan bireyler
- ✓ İşitme ve görme kaybı bulunan bireyler
- ✓ Nörolojik hastalıklara sahip bireyler
- ✓ Uzun yıllar çalışmış engelli çalışanlar
- ✓ Engelli emekliler

BİZİM İÇİN ÖNEMLİ OLAN:
YILLARCA ÇALIŞIP, PRİM ÖDEYEN HER ENGELLİNİN HAKKINI KORUMAK!

EMED'İN TEMEL YAKLAŞIMI

Bu raporda yer alan kişiler **MALULEN EMEKLİLİK** talep eden bireyler değildir.

15 ila 30 yıl arasında çalışmış, **binlerce gün** prim ödemiş, çalışma hayatına katkı sunmuş engelli çalışanlardır.

EMED'in temel talebi yeni bir hak verilmesi değil; yıllardır var olan **hakların** ve **hukuki güvenlik ilkesinin korunmasıdır.**

SADECE KAZANILAN HAKLARIMIZI İSTİYORUZ.

ADALET

EŞİTLİK

DAYANIŞMA

HAK VE HUKUK

İNSAN ONURU

3. TARİHSEL SÜREÇ

3.1. Vergi İndirimi Yoluyla Engelli Emekliliği Sistemi

Engelli çalışanların vergi indirimi yoluyla emekliliği sistemi, 1980'li yıllardan bu yana yaklaşık **45 yıl boyunca kesintisiz** şekilde uygulanmış; milyonlarca çalışanın çalışma hayatını, emeklilik planlamasını ve gelecek beklentilerini şekillendiren yerleşik bir sosyal güvenlik mekanizması haline gelmiştir. Bu sistem kapsamında;

- Engelli sağlık kurulu raporu bulunan çalışanlar,
- Vergi indirim hakkı elde eden çalışanlar,
- Sigortalılık süresi ve prim günü şartlarını tamamlayan çalışanlar,

engelli yaşlılık aylığından yararlanabilmekteydi.

Sistem uzun yıllar boyunca istikrarlı şekilde uygulanmış, milyonlarca çalışan çalışma hayatını buna göre planlamıştır. Önemle belirtmelidir ki **bu sistem malulen emeklilik sistemi değildir.**

Malulen emeklilikte;

- En az 10 yıllık sigortalılık süresi ve 1.800 gün prim ödemesi yeterli olabilmekte,
- Çalışma gücü kaybı temel değerlendirme kriteri olarak esas alınmaktadır.

Buna karşılık engelli yaşlılık aylığında;

- 15 ila 20 yıl arasında sigortalılık süresi,
- 3.600 ila 4.400 gün arasında asgari prim ödeme şartı,
- Engel oranına bağlı olarak belirlenen emeklilik koşulları aranmaktadır.

EMED tarafından incelenen vakalarda görüldüğü üzere, birçok engelli çalışan yalnızca asgari şartları değil, **6.000 ila 7.400 günü aşan prim ödemelerini** de tamamlamış durumdadır. Yani engelli yaşlılık aylığı, kısa süreli prim ödemesiyle bağlanan bir sosyal yardım veya maluliyet aylığı değil; uzun yıllar çalışma hayatına katılmış, sosyal güvenlik sistemine önemli ölçüde katkı sağlamış engelli çalışanlara yönelik özel bir yaşlılık aylığı niteliği taşımaktadır.

3.2. 7538 Sayılı Kanun Sonrası

15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun ile birlikte engelli emekliliği sisteminde köklü değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik sonucunda;

- Vergi indirimi sistemi fiilen sona erdirilmiş,
- SGK Sağlık Kurulu değerlendirmesi esas alınmış,
- Engelli çalışanlar Maluliyet ve Çalışma Gücü Kaybı Tespit İşlemleri Yönetmeliği kapsamına alınmıştır.

Bu değişikliğin etkileri özellikle 1 Ekim 2008 tarihinden önce sigortalı olan kişiler açısından değerlendirilmelidir.

Çünkü bu kişiler çalışma hayatlarına başlarken hangi sistem kapsamında emekli olacaklarını bilmekteydi. Vergi indirimi yoluyla engelli yaşlılık aylığı sistemi, onlar için yalnızca bir uygulama değil; çalışma hayatlarını, kariyer planlarını ve gelecek beklentilerini üzerine kurdukları hukuki bir güvence niteliğindeydi.

Nitekim 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girerken de bu kişiler bakımından mevcut sistem korunmuş ve vergi indirimi yoluyla emeklilik uygulaması devam ettirilmiştir. Bu nedenle yaklaşık **45 yıl boyunca uygulanan sistem, çalışanlar açısından yerleşik ve korunacağı yönünde güçlü bir beklenti oluşturmuştur.**

Ayrıca sistem doğal süreç içerisinde zaten sona yaklaşmaktaydı. En düşük engellilik oranı olan %40 oranına sahip sigortalılar bakımından dahi sistemin en geç Ekim 2028 itibarıyla fiilen sona ermesi beklenmekteydi.

Dolayısıyla birçok kişi;

- Emekliliğine birkaç yıl,
- Emekliliğine birkaç ay,
- Hatta bazı durumlarda yalnızca birkaç gün kalmışken sistem değiştirilmiştir.

Diğer bir sorun ise; yaklaşık 45 yıldır uygulanan bir sistemin herhangi bir geçiş süreci öngörülmeden yürürlükten kaldırılmasıdır. Kanun yayımlandığı gün yürürlüğe girmiştir.

Bu nedenle;

- Emekliliğine günler kalanlar,
- Emekliliğine aylar kalanlar,
- Emeklilik için gerekli tüm şartları tamamlamış olanlar,
- SGK'dan emeklilik tarihi veya emekli olabilir yazısı almış olanlar, bir gecede farklı kurallara tabi hale gelmiştir.

Ayrıca 1 Ekim 2008 sonrası sigortalılarla eşitleme gerekçesi de hakkaniyetli değildir.

Çünkü 2008 sonrası sigortalı olan kişiler çalışma hayatına başlarken SGK Sağlık Kurulu değerlendirmesine tabi olacaklarını ve emeklilik koşullarının farklı olduğunu bilerek çalışma hayatına başlamışlardır.

Oysa 2008 öncesi sigortalılar çalışma hayatlarını tamamen farklı bir sistem üzerine kurmuş, yıllarca bu sisteme göre prim ödemiş ve emeklilik planlamalarını buna göre yapmışlardır.

Bu nedenle iki grubun aynı şekilde değerlendirilmesi eşitlik değil, farklı durumda bulunan kişilere aynı muamelenin yapılması sonucunu doğurmaktadır.

SORUN NEDİR?

45 yıllık sistem bir gecede değiştirildi, binlerce engelli çalışan mağdur edildi.

Yıllarca aynı kurallara göre çalışan engelli bireyler, geçiş süreci tanınmaması nedeniyle adil olmayan bir şekilde mağdur edilmiştir.

4. HAK KAYIPLARININ ANALİZİ

Bu bölümde, 7538 sayılı Kanun sonrasında ortaya çıkan uygulamaların farklı gruplar üzerindeki etkileri somut vaka örnekleri üzerinden incelenmektedir. EMED tarafından değerlendirilen ve aşağıda özet tablosu yer alan 13 örnek vaka, tekil olaylardan ziyade sistematik bir sorunun farklı yansımalarını göstermektedir.

İncelenen kişiler;

- Uzun yıllar çalışma hayatında bulunmuş,
- Sigortalılık süresi ve prim günü şartlarını yerine getirmiş,
- Engellilik durumları resmi sağlık kurulu raporlarıyla tespit edilmiş,
- Vergi indirim hakkı elde etmiş veya elde etmeye hak kazanmış,
- Emeklilik hakkını kazanmış ya da kazanmaya çok yaklaşmış bireylerdir.

Vakalar yalnızca bireysel mağduriyet örnekleri değil; hukuki güvenlik ilkesi, haklı beklentilerin korunması, sosyal güvenlik hakkı ve engelli bireylerin korunması bakımından değerlendirilmesi gereken yapısal sorunların somut göstergeleridir. Çalışma süreleri, prim gün sayıları, engellilik oranları ve sağlık durumları birlikte değerlendirildiğinde, ortaya çıkan mağduriyetlerin münferit olaylardan değil; farklı engel gruplarını ve farklı çalışma geçmişlerini etkileyen yapısal bir sorundan kaynaklandığı görülmektedir.

VAKA ÖZET TABLOSU

VAKA-001 %71 Engellilik Oranı 19 Yıl+ Çalışma Süresi 4.950 Prim Günü HASTALIKLAR • Meme Kanseri • Mastektomi • Uterus ve Over Kaybı • Nöropatik ağrı KONTROL MUAYENESİ Kontrol muayenesi nedeniyle emeklilik hakkı iptal edilmiştir.	VAKA-002 %73 Engellilik Oranı 22 Yıl Çalışma Süresi 7.100 Prim Günü HASTALIKLAR • Koroner arter hastalığı • Kalp yetmezliği • Hipertansiyon • Diyabet 2 GÜN 2 gün farkla sistem değişikliğine yakanama.	VAKA-003 %71 Engellilik Oranı 22 Yıl Çalışma Süresi 6.700 Prim Günü HASTALIKLAR • Tip 1 Diyabet • Diyabetik retinopati • Koroner arter hastalığı • Hipertansiyon 5 GÜN 5 gün farkla sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı.	VAKA-004 %60 Engellilik Oranı 20 Yıl Çalışma Süresi 6.800 Prim Günü HASTALIKLAR • Kalp hastalığı • Stent öyküsü • EF düşüklüğü 1 AY Kanun sonrasında belge alabildiği için emekli olamama. 1 ayla sistem dışına düşme.	
VAKA-005 %46 Engellilik Oranı 19 Yıl Çalışma Süresi 4.030 Prim Günü HASTALIKLAR • Uyku apne • Hiper tansiyon • Bel fıtık YENİ SİSTEM Yeni sistem nedeniyle sistem değişikliği.	VAKA-006 %45 Engellilik Oranı 20 Yıl Çalışma Süresi 4.500 Prim Günü HASTALIKLAR • Uzun kaybı • El fonksiyon kaybı 4 AY Emekliliğine yaklaşık 4 ay kala sistem değişikliği.	VAKA-007 %87 Engellilik Oranı 19 Yıl+ Çalışma Süresi 3.800 Prim Günü HASTALIKLAR • Sağ akciğer kaybı (pnömonektomi) • Solunum fonksiyon kaybı • Kardiyak sorunlar 1 AY Emekliliğe 1 ay kala sistem değişikliği.	VAKA-008 %72 Engellilik Oranı 18 Yıl+ Çalışma Süresi 5.200 Prim Günü HASTALIKLAR • Fallot Tetralojisi • Pulmoner yetersizlik • Doğumsal kalp hastalığı 4 AY Emekliliğe 4 ay kala sistem değişikliği.	
VAKA-009 %45 Engellilik Oranı 20 Yıl Çalışma Süresi 7.400 Prim Günü HASTALIKLAR • Skolyoz 4 AY Emekliliğe 4 ay kala sistem değişikliği.	VAKA-010 %72 Engellilik Oranı 19 Yıl+ Çalışma Süresi 7.000 Prim Günü HASTALIKLAR • Lösemi • Ağır uyku apnesi • Ürolojik kayıplar 4 AY Emekliliğe 4 ay kala sistem değişikliği.	VAKA-011 %53 Engellilik Oranı 20 Yıl Çalışma Süresi 7.000 Prim Günü HASTALIKLAR • Ağır OSAS • Astım • Hipertansiyon 5 AY Kanun sonrasında belge alabildiği için emekli olamama.	VAKA-012 %67 Engellilik Oranı 30 Yıl Çalışma Süresi 3.880 Prim Günü HASTALIKLAR • Meme kanseri • Mastektomi • Lenf nodu tutulumu • İştme kaybı • Psöriazis • Sol kol fonksiyon kaybı 4 AY Emekliliğine 120 gün kala sistem değişikliği.	
% Engellilik Oranı	🕒 Çalışma Süresi	📅 Prim Günü	🏥 Hastalıklar	📅 Mevcut Durum / Kayıp Süre

4.1. Eski Sisteme Göre Emekli Olmuş Kişiler

Bu bölümde, eski mevzuat hükümlerine göre emekli olmuş ve emekli aylığı almaya başlamış olmasına rağmen sonradan kontrol muayenesi veya yeniden değerlendirme süreçleri nedeniyle hak kaybı yaşayan kişiler incelenmektedir.

4.1.1. Süresiz Vergi İndirim Belgesine Rağmen Kontrol Muayenesi Mağdurları

Bu grupta yer alan kişiler süresiz vergi indirim belgesine sahip olmalarına rağmen yeniden değerlendirme süreçlerine dahil edilmiş, bazıları uzun süre sonuç beklemek zorunda kalmış, bazıları emeklilik hakları bakımından belirsizlik yaşamış ve bazıları ise emeklilik haklarını kaybetmiş veya kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmıştır.

VAKA-0	HASTALIKLAR	AÇIKLAMA
! HAK KAYBI Kurum tarafından kontrol muayenesine çağırılmış, kontrol sonucu emeklilik aylığının durdurulması nedeniyle emeklilik hakkı iptal edilmiştir. 	Engellilik Oranı %42 Çalışma Süresi 20 Yıl+ Prim Günü 4.500+	HASTALIKLAR - Astım - Hipertansiyon - Servikal Disk Hastalığı - Lomber Disk Hastalığı
AÇIKLAMA ➔ 2021 yılında SÜRESİZ vergi indirim belgesi ile engelli emeklisi olmuştur. ➔ Buna rağmen kontrol muayenesine sevk edilmiş, 21.04.2026 tarihinde yapılan değerlendirme sonucunda %37 oran verilerek emeklilik aylığı durdurulmuştur. ! EMEKLİLİK HAKKI İPTAL EDİLDİ. Bu durum, süresiz vergi indirim belgesiyle kazanılmış emeklilik hakkının kontrol muayenesi sonrasında iptal edilmesi nedeniyle ciddi mağduriyete yol açmıştır.		

4.1.2. Süreli Vergi İndirim Belgesi Nedeniyle Kontrol Muayenesi Mağdurları

Bu grupta yer alan kişiler, emeklilik hakkını kazanmış ve emekli aylığı almaya başlamış olmalarına rağmen, süreli vergi indirim belgeleri nedeniyle kontrol muayenesine tabi tutulmuş ve yeniden değerlendirme sonucunda emeklilik haklarını kaybetmiş veya kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmıştır.

VAKA-001	HASTALIKLAR	AÇIKLAMA
! HAK KAYBI Kurum beyanına güvenilerek yapılan planlama boşa çıkmış; emeklilik hakkı iptal edilmiştir. 	Engellilik Oranı %71 Çalışma Süresi 19 Yıl Prim Günü 4.950	HASTALIKLAR - Meme Kanseri - Mastektomi - Uterus ve Over Kaybı - Nöropatik Ağrı
AÇIKLAMA ➔ İşten ayrılmadan önce SGK yetkililerinden bilgi alan kişiye, onkoloji hastalığının remisyona girmesi ve engellilik oranının %70 seviyesine düşmesi halinde dahi emeklilik hakkının devam edeceği, yalnızca vergi indirim belgesinin yenileneceği bilgisi verilmiştir. Buna rağmen kontrol muayenesi sürecinde ! EMEKLİLİK HAKKI İPTAL EDİLDİ. Bu durum, vatandaşın kurum beyanlarına güvenerek yaptığı planlamanın boşa çıkmasına neden olmuştur.		

4.2. Eski Sisteme Göre Emekliliği Kesinleşmiş Kişiler

Bu bölümde, eski mevzuata göre emeklilik için gerekli şartları fiilen tamamlamış olmalarına rağmen 15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren düzenleme nedeniyle emekli olamayan kişiler incelenmektedir.

4.2.1. SGK'dan Emekli Olabilir Yazısı Almış ve Prim Günü/Sigortalılık Süresini Tamamlamış

Bu grupta yer alan kişiler, sigortalılık süresi ve prim günü şartlarını tamamlamış, bazı durumlarda SGK tarafından emeklilik tarihi veya emekli olabilir yazısı verilmiş olmasına rağmen yeni düzenleme nedeniyle emekli olamamıştır.

VAKA-002	HASTALIKLAR	AÇIKLAMA
! HAK KAYBI Başvuru zamanında yapılmış olmasına rağmen sadece 2 gün farkla yeni sisteme tabi tutulmuştur. 	Engellilik Oranı %73 Çalışma Süresi 22 Yıl Prim Günü 7.100	Koroner arter hastalığı Kalp yetmezliği Hipertansiyon Diyabet 13.01.2025 tarihinde SGK tarafından emekli olabileceğine ilişkin resmi yazı verilmiştir. Başvurusunun 15.01.2025 öncesinde sonuçlandırılmaması nedeniyle emeklilik hakkından yararlanamamıştır. Aynı şartlara sahip kişilerden yalnızca birkaç gün önce işlem yapanlar emekli olabilirken, kendisi yeni sisteme tabi tutulmuştur. ! Kişi, hakkını kullanmak için başvurduğu halde SADECE 2 GÜN KALA emeklilik hakkını kaybetmiştir.

4.2.2. Sağlık Kurulu Raporu/Vergi İndirim Belgesi Bulunan ve Prim Günü/Sigortalılık Süresini Tamamlamış

Bu grupta yer alan kişiler, eski sisteme göre emeklilik için gerekli sağlık ve sigortalılık şartlarını tamamlamış olmalarına rağmen, belge tarihleri veya başvuru süreçleri nedeniyle yeni sistem kapsamına alınmıştır.

VAKA-003	HASTALIKLAR	AÇIKLAMA
! HAK KAYBI Belge tarihindeki birkaç günlük gecikme nedeniyle emeklilik hakkı kaybedilmiştir. 	Engellilik Oranı %71 Çalışma Süresi 20 Yıl Prim Günü 6.700	Tip 1 Diyabet Diyabetik retinopati Koroner arter hastalığı Hipertansiyon Vergi indirim belgesinin 20.01.2025 tarihinde düzenlenmesi nedeniyle, Yalnızca birkaç günlük süre farkıyla emeklilik hakkından yararlanamamıştır. ! Kişi, hakkına kavuşmak için gerekli belgenin düzenlenmesinde SADECE BİRKAÇ GÜN KALA yeni sisteme tabi tutulmuştur.
VAKA-011 ! HAK KAYBI Uzun süredir devam eden hakka güvene rağmen emeklilik hakkı kaybedilmiştir. 	Engellilik Oranı %53 Çalışma Süresi 20 Yıl Prim Günü 7.000	Ağır OSAS Astım Hipertansiyon Vergi indirim belgesini Haziran 2025 tarihinde almıştır. Uzun yıllardır yürürlükte olan sistem nedeniyle hakkının korunacağını düşünerek çalışma hayatına devam etmiştir. Ancak sistem değişikliği nedeniyle emeklilik hakkını kaybetmiştir. ! Sistem değişikliği nedeniyle EMEKLİLİK HAKKINI KAYBETMİŞTİR.

4.2.3. Hastalık Teşhisi Almış Ancak Sağlık Kurulu Raporu/Vergi İndirim Belgesi Sürecini Tamamlamamış

Bu grupta yer alan kişiler, emeklilik için gerekli çalışma ve prim şartlarını tamamlamış olmakla birlikte, hastalıklarının teşhis/raporlama süreçlerinin kanun değişikliğinden sonraya kalması nedeniyle eski sistemden yararlanamamıştır.

VAKA-004	HASTALIKLAR	AÇIKLAMA
! HAK KAYBI 15 Aralık 2024 tarihinde ağır kalp krizi geçirmesine rağmen, rapor ve başvuru süreçleri tamamlanmadığı için eski sistemden yararlanamamıştır. 	Engellilik Oranı %60 Çalışma Süresi 20+ Yıl Prim Günü 6.800 Kalp hastalığı Stent öyküsü EF düşüklüğü	- Kişi 15 Aralık 2024 tarihinde ağır kalp krizi geçirmiştir. - Hastanede tedavi ve istirahat süreci nedeniyle sağlık kurulu raporu ancak 28 Ocak 2025 tarihinde alınabilmektedir. - Vergi indirim başvurusu ise Şubat 2025 tarihinde yapılabilmektedir. - Dolayısıyla hastalığın ortaya çıkış tarihi ile mevzuat değişikliği arasında yalnızca yaklaşık 1 ay kala kişi eski sistemden yararlanamamıştır. ! Dolayısıyla hastalığın ortaya çıkış tarihi ile mevzuat değişikliği arasında yalnızca 1 AY KALA kişi eski sistemden yararlanamamıştır.

4.3. Eski Sisteme Göre Emekliliği Kesinleşecek Kişiler

Bu bölümde, eski mevzuata göre emeklilik hakkını elde edeceği kesin veya öngörülebilir durumda olan, ancak sistem değişikliği nedeniyle bu beklentileri ortadan kaldırılan kişiler incelenmektedir.

4.3.1. SGK'dan Emekli Olabilir Tarihi Almış ve Prim Günü/Sigortalılık Süresini Henüz Tamamlamamış

Bu grupta yer alan kişiler, SGK tarafından kendilerine bildirilen emeklilik tarihine güvenerek çalışma hayatlarını planlamış ve emeklilik hazırlıklarını yapmıştır.

VAKA-005	HASTALIKLAR	AÇIKLAMA
HAKLI BEKLENTİ Resmi bilgiye güvenerek yapılan planlamalar boşa çıkmıştır. 	Engellilik Oranı %40 Çalışma Süresi 19 Yıl Prim Günü 4.030 Uyku apne (OSAS) Hiper tansiyon Bel fıtığı	19 yıllık sigortalılık süresi ve yaklaşık 4.030 prim günü bulunan kişiye SGK tarafından belirli bir tarihte emekli olabileceği bildirilmiştir. - Kişi çalışma hayatını ve aile planlamasını bu resmi bilgiye göre şekillendirmiştir. - Resmi bilgiye güvenilerek yapılan planlama boşa çıkmıştır; ! Resmi bilgiye güvenilerek yapılan planlama boşa çıkmıştır; HAKLI BEKLENTİ İHLALI yaşanmıştır.

4.3.2. Sağlık Kurulu Raporu/Vergi İndirim Belgesi Bulunan ve Prim Günü/Sigortalılık Süresini Henüz Tamamlamamış

Bu grupta yer alan kişiler, eski sisteme göre emeklilik hakkına kısa süre kalmış olmasına rağmen yeni düzenleme nedeniyle emeklilik beklentilerini kaybetmiştir.

VAKA-006 HAKLI BEKLENTİ Emekliliğine yalnızca 4 ay kala sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı yaşamıştır.	Engellilik Oranı %45 Çalışma Süresi 20 Yıl Prim Günü 4.500	HASTALIKLAR Uzun kaybı (El kopması) El fonksiyon kaybı	AÇIKLAMA SGK tarafından 2025 yılının beşinci ayında emekli olabileceği bildirilen kişi, KURUM TARAFINDAN "MAYIS'TA EMEKLİ OLABİLİRSİN" denmesine rağmen EMEKLİLİĞİNE SADECE 4 AY KALA sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı yaşamıştır.
VAKA-007 HAKLI BEKLENTİ Emekliliğine yalnızca 1 ay kala sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı yaşamıştır.	Engellilik Oranı %87 Çalışma Süresi 19 Yıl+ Prim Günü 3.800	HASTALIKLAR Sağ akciğer kaybı (pnömonektomi) Solunum fonksiyon kaybı Kardiyak sorunlar	AÇIKLAMA Tek akciğerini kaybetmiş, ağır solunum ve efor kısıtlılığı yaşayan, ayrıca ileri düzey kemik erimesi bulunan kişi uzun yıllar çalışma hayatında yer almıştır. EMEKLİLİĞİNE SADECE 1 AY KALA sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı yaşamıştır.
VAKA-008 HAKLI BEKLENTİ Emekliliğine yalnızca 4 ay kala sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı yaşamıştır.	Engellilik Oranı %72 Çalışma Süresi 18 Yıl+ Prim Günü 5.200	HASTALIKLAR Fallot Tetralojisi Pulmoner Yetmezlik Doğumsal Kalp Hastalığı	AÇIKLAMA Çocukluk döneminden itibaren devam eden doğumsal kalp hastalığı nedeniyle engellilik statüsünde bulunan kişi, uzun yıllar çalışma hayatında yer almıştır. TEŞHİS ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE: İLK İŞE GİRİŞTE GEÇERLİ OLAN, ERKEN EMEKLİ OLABİLECEĞİNE DAİR KANUNA GÜVENEREK ÇALIŞMIŞTIR.
VAKA-009 HAKLI BEKLENTİ Emekliliğine 4 ay kala sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı yaşamıştır.	Engellilik Oranı %45 Çalışma Süresi 20 Yıl Prim Günü 7.400	HASTALIKLAR Skolyoz	AÇIKLAMA TEŞHİS SGK GİRİŞ ÖNCESİDİR. ERKEN EMEKLİ OLABİLECEĞİNE DAİR KANUNA GÜVENEREK ÇALIŞMIŞTIR. YILINI DOLDURMAKTADIR.
VAKA-010 HAKLI BEKLENTİ Emekliliğine yalnızca 4 ay kala sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı yaşamıştır.	Engellilik Oranı %72 Çalışma Süresi 19 Yıl+ Prim Günü 7.000	HASTALIKLAR Lösemi Ağır uyku apnesi (OSAS) Ürolojik kayıplar	AÇIKLAMA TEŞHİS ERKEN YILLARDADIR, ERKEN EMEKLİ OLABİLECEĞİNE DAİR KANUNA GÜVENEREK ÇALIŞMIŞTIR. GEREKLİ PRİM GÜNÜNÜ DOLDURMAKTADIR.
VAKA-012 HAKLI BEKLENTİ Emekliliği için gerekli yalnızca 120 prim günü eksik olduğundan emeklilik hakkını kaybetmiştir.	Engellilik Oranı %67 Çalışma Süresi 30 YIL Prim Günü 3.880	HASTALIKLAR Meme kanseri Mastektomi İşitme kaybı Psöriazis Sol kol fonksiyon kaybı	AÇIKLAMA Meme kanseri tedavisi görmüş ve çok sayıda kalıcı sağlık kaybı bulunan kişi, 30 YILLIK ÇALIŞMA HAYATI'nın ardından emekliliğine çok kısa süre kala sistem değişikliğinden etkilenmiştir. EMEKLİLİĞİNE SADECE 120 PRİM GÜNÜ KALA sistem değişikliği nedeniyle hak kaybı yaşamıştır.

5. ORTAK SONUÇLAR

Bir önceki bölümde yer verilen vakalar incelendiğinde, farklı sağlık durumlarına ve farklı emeklilik aşamalarına sahip kişilerin benzer mağduriyetlerle karşı karşıya kaldığı görülmektedir.

Bu bölümde, incelenen vakalardan hareketle ortaya çıkan ortak hukuki, sosyal, ekonomik ve sağlıkla ilgili sonuçlar değerlendirilmektedir. Amaç yalnızca bireysel mağduriyetleri ortaya koymak değil; söz konusu düzenlemenin engelli çalışanlar üzerindeki genel etkilerini bütüncül bir şekilde incelemektir.

5.1 Hukuki Sonuçlar

İncelenen vakalarda;

- Kazanılmış hakların kaybı,
- Haklı beklenti ilkesinin ihlali,
- Hukuki güvenlik ilkesinin zedelenmesi,
- İdareye duyulan güvenin sarsılması sonuçları ortaya çıkmıştır.

Bazı kişiler emekli olmuş olmalarına rağmen emeklilik haklarını kaybetmiş, bazı kişiler ise emekliliğe günler veya aylar kala farklı kurallara tabi tutulmuştur.

5.2 Toplumsal ve Kurumsal Güven Sorunu

Engelli çalışanların vergi indirimi yoluyla emekliliği sistemi yaklaşık 45 yıl boyunca uygulanmış, 5510 sayılı Kanun sonrasında da 1 Ekim 2008 öncesi sigortalılar açısından korunmaya devam etmiştir. Bu nedenle engelli çalışanlar çalışma hayatlarını, emeklilik planlarını ve gelecek beklentilerini bu sisteme güvenerek oluşturmuştur.

Ancak uzun yıllardır uygulanan ve daha önce korunacağı yönünde yasal düzenlemeler yapılmış bir sistemin herhangi bir geçiş süreci öngörülmeden kaldırılması; hukuki güvenlik, öngörülebilirlik ve idareye duyulan güven açısından ciddi soru işaretleri doğurmaktadır.

Özellikle emekliliğine günler veya aylar kalmış kişilerin, yıllardır tabi oldukları kurallar yerine bir gecede farklı kurallara tabi tutulması vatandaş-devlet ilişkisinin temel unsurlarından biri olan kurumsal güveni zedelemektedir.

Ayrıca son yıllarda kamu kurumları tarafından;

- Aile yapısının güçlendirilmesi,
- Sosyal korumanın artırılması,
- Engelli bireylerin toplumsal yaşama katılımının desteklenmesi,
- Vatandaşın devlete duyduğu güvenin güçlendirilmesi yönünde çeşitli politika hedefleri ortaya konulmaktadır.

Bu raporda tespit edilen mağduriyetlerin;

- 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi,
- BM Engelli Hakları Sözleşmesi,
- Sosyal Devlet İlkesi,
- Aile ve Nüfus 10 Yılı hedefleri,
- Engelli bireylerin ekonomik ve sosyal hayata katılımını artırmaya yönelik kamu politikaları

bakımından değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

5.3 Sosyal Güvenlik ve Sağlık Hizmetlerine Erişim Sorunları

Emeklilik hakkının kaybedilmesi veya emeklilik süreçlerinin belirsiz hale gelmesi;

- Sağlık güvencesinin kaybı,
- İlaçlara erişimde güçlük,
- Tedavi süreçlerinin aksaması,
- Hastane hizmetlerine erişimde sorunlar gibi sonuçlar doğurabilmektedir.

Bu durum, özellikle kalp damar hastalıkları, solunum sistemi hastalıkları, kanser öyküsü bulunanlar, epilepsi hastaları, uzuv kaybı bulunan bireyler ile sürekli tedavi gereksinimi, düzenli ilaç kullanımı veya yakın tıbbi takip gerektiren kronik hastalıklara sahip bireyler açısından **doğrudan sağlık ve yaşam güvenliği riski** oluşturmaktadır.

Ayrıca ani müdahale gerektirebilen, ciddi komplikasyon veya hayati sonuçlar doğurabilen hastalıklara sahip bireylerin çalışma hayatına devam etmek zorunda kalması, iş sağlığı ve güvenliği bakımından da değerlendirilmelidir.

5.4 Gelir Kaybı ve Yoksullaşma Riski

İncelenen vakaların önemli bir bölümü emeklilik hakkını elde edeceğine güvenerek yaşam planlamasını yapmıştır.

Emekliliğin gerçekleşmemesi;

- Beklenen gelir kaybına,
- Borçlanmalara,
- Aile bütçesinin bozulmasına,
- Yoksullaşma riskinin artmasına neden olmaktadır.

Türkiye'de son yıllarda yürütülen sosyal politika belgelerinde;

- Yoksullukla mücadele,
- Kırılgan grupların korunması,
- Engelli bireylerin ekonomik hayata katılımının desteklenmesi hedefleri yer almaktadır.

Buna karşın emeklilik hakkına çok kısa süre kalmış kişilerin gelir beklentilerinin ortadan kalkması, söz konusu hedeflerle uyumlu olmayan sonuçlar doğurmaktadır.

5.5 İş Güvencesi Sorunları

Bazı kişiler emekli olabileceklerine inanarak;

- İşten ayrılmış,
- İşverene emeklilik dilekçesi vermiş,
- Çalışma hayatlarını sonlandırmaya yönelik planlama yapmıştır.

Ancak sistem değişikliği sonrasında emekli olamamış ve işsiz kalma riski ile karşı karşıya kalmıştır.

Bu durum yalnızca gelir kaybına yol açmamakta; uzun yıllar çalışma hayatında bulunmuş ve emeklilik hakkına güvenerek karar vermiş bireylerin iş güvencesini de doğrudan etkilemektedir.

Özellikle yaşı ilerlemiş, sağlık sorunları bulunan veya engellilik durumu nedeniyle yeniden istihdam edilme imkânı sınırlı olan kişiler açısından bu durum ciddi mağduriyetler yaratabilmektedir.

5.6 İş Güvenliği ve Sağlık Riskleri

İncelenen vakalar arasında;

- Ağır solunum problemi yaşayan bireyler,
- Doğumsal kalp hastaları,
- Kanseri ve lösemi hastaları,
- Epilepsi hastaları,
- Uzun kaybı veya uzun fonksiyon kaybı bulunan bireyler,
- İleri görme kaybı bulunan bireyler,
- İleri işitme kaybı bulunan bireyler,
- Sürekli ilaç kullanımı gerektiren hastalıklara sahip bireyler,
- Düzenli tedavi ve tıbbi takip gerektiren kronik hastalığa sahip bireyler yer almaktadır.

Bu kişilerin önemli bir kısmı emeklilik hakkına çok kısa süre kalmış olmasına rağmen çalışma hayatına devam etmek zorunda kalmıştır. Ayrıca söz konusu hastalıkların önemli bir bölümü ilerleyici nitelikte olup yaşı ilerlemesiyle birlikte sağlık durumunda kötüleşme, fiziksel kapasitede azalma ve ek sağlık sorunlarının ortaya çıkması riski artmaktadır.

Özellikle uzun kaybı bulunan, ileri görme veya işitme kaybı yaşayan, tek akciğer kaybı bulunan, ileri kalp hastalığı olan, epilepsi nedeniyle nöbet riski bulunan, kanser tedavisi görmüş, bağışıklık sistemi baskılanmış veya diğer ağır kronik hastalıklarla yaşayan bireylerin çalışma yaşamına devam etmek zorunda kalması sağlık ve iş güvenliği açısından ilave riskler doğurmaktadır.

Bu riskler yalnızca ilgili çalışanları değil; kullanılan ekipmanlar, çalışma ortamı ve diğer çalışanlar açısından da iş kazası ve iş güvenliği bakımından değerlendirilmesi gereken sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir. Özellikle dikkat, denge, hareket kabiliyeti, görme, işitme, solunum kapasitesi veya ani sağlık müdahalesi gerektirebilecek durumların bulunduğu vakalarda çalışma yaşamına devam edilmesi risk seviyesini artırabilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülen iş sağlığı ve güvenliği politikalarının temel amacı çalışanların sağlıklarının korunması ve çalışma yaşamındaki risklerin azaltılmasıdır. Bu nedenle ağır sağlık sorunları bulunan ve emeklilik hakkına çok kısa süre kalmış bireylerin çalışma hayatına devam etmek zorunda kalmaları, iş sağlığı ve güvenliği açısından ayrıca değerlendirilmesi gereken bir durumdur.

5.7 Psikolojik ve Ailevi Etkiler

Cumhurbaşkanlığı ve ilgili bakanlıklar tarafından “Aile ve Nüfus 10 Yılı projesi” ile son dönemde aile bütünlüğünün korunması ve güçlendirilmesi temel politika hedefleri arasında gösterilmektedir.

Ancak emeklilik hakkına ilişkin belirsizlikler;

- Aile bütçesinin bozulmasına,
- Bakım yükünün artmasına,
- Hane içi stres ve kaygının yükselmesine,
- Aile planlarının ertelenmesine neden olabilmektedir.

Bu yönüyle ortaya çıkan mağduriyetler yalnızca bireysel değil, aile bütünlüğünü etkileyen sonuçlar da doğurmaktadır.

6. EMED ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

EMED'in amacı yeni bir hak veya ayrıcalık tanımlanması değil; uzun yıllardır uygulanan sistem kapsamında oluşmuş haklı beklentilerin, hukuki güvenlik ilkesinin ve engelli çalışanların sosyal güvenlik haklarının korunmasıdır.

Bu kapsamda aşağıdaki düzenlemelerin değerlendirilmesi önerilmektedir:

KISA VADE

- 1 Ekim 2008 öncesi sigortalılar için mevcut hakların korunması
- Haklı beklenti sahibi veya emekliliğine kısa süre kalmış bireylerin haklarının korunması
- Kontrol muayenelerinde sürelerin gözden geçirilmesi ve kazanılmış haklar için güvence sağlanması

ORTA VADE

- Engelli erken emekliliği (yaşlılık aylığı) ile malulen emeklilik uygulamalarının birbirinden ayrıştırılması
- Maluliyet ve Çalışma Gücü Kaybı Tespit İşlemleri Yönetmeliğinin ve eki listenin yeniden değerlendirilmesi

UZUN VADE

- Sağlık kurulu değerlendirme standartlarının ve rapor sürelerinin yeniden gözden geçirilmesi
- Sağlık kurulu itiraz sürelerinin ve süreçlerinin gözden geçirilmesi
- Bağımsız itiraz ve değerlendirme mekanizması oluşturulması
- Uygulama birliğinin sağlanması için hem kurum personelinin hem kurul personelinin eğitilmesi
- Karar süreçlerinde öngörülebilirlik ve hukuki güvenliğin güçlendirilmesi

7. SONUÇ VE TALEP

Raporda incelenen vakalar, 7538 sayılı Kanun sonrasında ortaya çıkan mağduriyetlerin münferit olaylardan ibaret olmadığını, farklı engel gruplarını ve çalışma geçmişlerini etkileyen yapısal bir soruna işaret ettiğini göstermektedir.

İncelenen kişilerin ortak özelliği; uzun yıllar çalışma hayatında bulunmuş, sigortalılık süresi ve prim günü şartlarını yerine getirmiş, engellilik durumları resmi sağlık kurulu raporlarıyla tespit edilmiş ve emeklilik hakkını kazanmış veya kazanmaya çok yaklaşmış olmalarıdır.

Özellikle 1 Ekim 2008 tarihinden önce sigortalı olan kişilerin çalışma hayatlarını ve gelecek planlarını uzun yıllardır yürürlükte olan sistem üzerine kurmuş olmaları nedeniyle, herhangi bir geçiş süreci öngörülmeden yapılan değişiklikler hukuki güvenlik ve haklı beklentilerin korunması bakımından ciddi sonuçlar doğurmaktadır.

Bu nedenle EMED olarak;

- 1 Ekim 2008 öncesi sigortalı engelli çalışanların haklı beklentilerinin korunmasını,
- Emeklilik hakkını kazanmış veya emekliliğine kısa süre kalmış kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesini,
- Kontrol muayeneleri nedeniyle ortaya çıkan hak kayıplarının önlenmesini,
- Engelli çalışanların sosyal güvenlik haklarının korunmasına yönelik yasal ve idari düzenlemelerin yapılmasını,

saygılarımızla arz ve talep ederiz.

Engelli Emeklilik ve Dayanışma Derneği (EMED)